

Розділ 1

ПРОКЛЯТТЯ ЖІНКИ-ПАВУЧИХИ

Коли Верховний суд
припер мене до стінки

Кажуть, ніч найтемніша перед світанком. Гм, годинник підказував, що світанок настав кілька годин тому, а за вікном панувала темрява. Що, в біса, коїться? А, точно. Я ж у Нью-Йорку.

Готель, судячи з розміру номера, мені дістався не надто шикарний; я поволі прокидався й поступово згадував решту важливої інформації.

Я приїхав у Нью-Йорк із майбутньою дружиною — вона спала поряд. Вагітна. А я таки справді перебував на посаді прем'єр-міністра Сполученого Королівства, Першого лорда Скарбниці, міністра з питань державної служби та профспілок; інших посад я не встиг згадати, бо зрозумів нарешті, яке світло мене розбудило.

На *iPhone* заблимаło ім'я мого чудового особистого секретаря Мартіна Рейнольдса — той пробивався до мене з Лондона.

— Доброго ранку, прем'єре, — голос Мартіна аж дзвенів. Я уявив, як його хвіст стукається об килим. — Перепрошую, що буджу вас так рано, але раджу вам увімкнути телевізор. Боюся, новини погані.

«Погані новини?» — подумав я. Важко уявити, що могло б зробити мою політичну ситуацію ще гіршою.

Так, у мене, очільника однієї з держав «Групи семи», в руках була велика виконавча влада. Мене охороняли вишколені й озброєні до зубів працівники служби безпеки. Вчора один із них, перейшовши з одного боку нью-йоркського хідника на інший, відштовхнув з мого шляху випадкового перехожого, аж той вражено скрикнув.

У мене були автівки, гелікоптери і бюджет на кілька трильйонів фунтів. Але в політичному сенсі я перебував у пастці. Влада хиталася під моїми ногами, і після 63 буремних днів на посаді в мене складалося враження, ніби я звисаю з вікна власного кабінету — з боку вулиці, ледве тримаючись за мокре від дощу підвіконня і з жахом поглядаючи на бруківку вниз.

Більшість у парламенті посипалася, і тепер її не стало. Я зазнав найшвидшої серед усіх британських прем'єрів поразки на довиборах. Три тижні тому я виступав у Палаті громад, аж раптом один мій колега¹, досить тямущий лікар-терапевт із Бракнелла, підвівся, нібито для того, щоб втрутитися в мою промову, але замість того, щоб привернути мій погляд, повільно перейшов під моє белькотіння на другий кінець зали і сів поряд із ліберальними демократами, які зустріли його оваціями.

У мене не було реального мандату від виборців, прем'єром я став виключно завдяки голосам 160 000 членів партії торі — людей, звісно, поважних і відповідальних, але ж вони складають лише маленьку частинку електорату країни. У парламенті я ще не отримав жодного додаткового голосу і тепер почувався так, ніби загруз у болоті. Як ото буває в кошмарах, коли треба бігти, а ноги не рухаються.

Я ніяк не міг виконати того, що пообіцяв своїм виборцям із торі. Не здатен був виконати і доручення народу — зробити те, що ми пообіцяли 17,4 мільйонам людей: втілити в життя висловлене ними під час референдуму бажання вийти зі складу Європейського Союзу. Ми наближалися до кінцевої дати —

31 жовтня, і я поклявся «кров із носа» таки вийти зі складу ЄС. Але на той момент ситуація була така, що я ризикував радше залишитися «з носом».

Виходу я не бачив. Парламент відмовлявся голосувати за угоду, яка дала б нам змогу відділитися. Переговорну позицію Британії, і так досить слабку, практично підірвав «акт капітуляції» — парламентський законопроект, за яким Велика Британія не мала права просто вийти з переговорів і повинна була погодитися на все, що запропонує ЄС. А Євросоюз не готовий був запропонувати нам щось таке, на що погодився б парламент.

Я опинився між молотом і ковадлом. А вишенькою на торті в моїй ситуації було те, що мені не можна було вдатися навіть до прем'єрського акту розпачу: за умовами Закону про фіксовану дату парламентських виборів я не міг ініціювати дострокових виборів.

Ситуація безвихідна, безглузда, безмірно розпачлива, і, вмикаючи під невдоволені коментарі Керрі телевизор, я думав, що ж іще може впасти мені на голову. Знайшов канал новин BBC й побачив, що цього разу халепа підкралася із залу Верховного суду.

«Ого», — сказав я собі. Знав, що на сьогодні призначено якийсь засідання, але не звернув на це уваги, бо вже звик до постійних позовів фанатичних противників Брекзиту. Відтоді як 23 червня 2016 року британці на референдумі проголосували за вихід із ЄС, в суди повалили обурені петиції. Скарги зводилися до того, що людей обдурили, кампанію за вихід фальсифікували, а я винний у службовому злочині. Усі ці прикрі позови було належно вирішено, і я звик ставитися до них приблизно так само, як до дядька в клоунському костюмі й синьому капелюсі з колом європейських зірочок: той дивак кричав у мегафон усякі паскудства про мене, а я якось навіть оголив сідниці перед кортежем, у якому я кудись їхав.

Це все були симптоми національної гарячки. Свідчення, як підгоряло стороні, яка програла. Але мені здавалося, що це просто прикрі недоречності, надокучливий шум, який, проте, ніяк не зашкодить Брекзиту.

А от цей суд, видно, виявиться справою серйозною.

На екрані з'явилася сивоволоса жінка із суворим обличчям і срібною брошкою, що нагадувала гігантську павучиху Шелоб із «Володаря пернів». Баронеса Бренда Гейл, голова Верховного суду Великої Британії, виголошувала одноголосний вирок суду в справі позову проти мене бізнесвумен Джини Міллер, за чийм переконанням Британії не слід було виходити зі складу ЄС.

Важко було розібрати, що конкретно говорить баронеса Гейл, позаяк Керрі вже остаточно прокинулася, також мені постійно дзвонили якісь люди, а ще я намагався натягнути на себе костюм для бігу. Поки я зміг нарешті зосередитися на слуханні вироку (в Лондоні на ту мить було, напевно, пів на одинадцять ранку, а в Нью-Йорку — пів на шосту), Гейл встигла дочитати його десь до половини. І звучав цей вирок (недаремно Мартін зателефонував) геть недобре для мене.

Баронеса та її колеги ухвалили рішення з одного важливо-го питання: що вони мають право висловлюватися з приводу цієї справи. Доволі незвичайний крок.

Питання було в тому, чи мав я як прем'єр-міністр право оголошувати перерву в роботі парламенту, тобто зупинити поточну сесію й почати нову з нової промови королеви. Жоден із моїх радників-юристів не вважав, що тут може виникнути якась проблема. Я зробив те, що завжди робили всі прем'єри.

Насправді в тому випадку правомірно було стверджувати, що переривання вийшло запізнілим. Парламентська сесія тривала 348 сесійних днів, не враховуючи вихідні та свята, — найдовше з часів Громадянської війни в Англії XVII століття².

Тоді Кромвель заявив парламентарям, що вони засідають надто довго, навіть якщо роблять добрі справи.

Ми як новий уряд прийшли з новим порядком денним. У нас були грандіозні плани — побудувати більше лікарень, вивести на вулиці більше поліціантів, вчитися, розбудовувати інфраструктуру, планувати. Нам потрібні були нові законопроекти й нова парламентська сесія, і, відсилаючи членів парламенту додому, ми втрачали зовсім небагато сесійних днів — від чотирьох до семи.

У чому ж тоді проблема? То було рішення для рівня прем'єра, а не суду.

Жінка-павучиха мала от-от закінчити промову й перейти до найвищої точки критики когось — напевно, мене. Здається, вона стверджувала, що я намагався не дати парламенту обговорити Брекзит.

Аргумент звучав так, що парламент необхідно було долучити до процесу обговорення питання виходу з ЄС, а перервавши його роботу, я не дав їм виконати свої обов'язки. Свідки стверджують, що, почувши таке, я аж спалахнув від гніву. Це хто не дав парламенту обговорювати Брекзит?

Та я ж не зупиняв обговорення Брекзиту в парламенті. Його члени понад три роки перетирали цю тему, але так і не спромоглися виконати своїх обіцянок перед людьми.

Не обговорювати Брекзит їм хотілося, а заблокувати.

Цього прагнули й багато поважних і впливових людей, — без сумніву, приємних, добрих, хороших людей, — і цього, як я почав підозрювати, прагнула й та суддя.

Вона завдала останнього удару, сказавши, що мої дії були протизаконними і що фактично переривання роботи парламенту не відбулося, тому вона вважає, що його члени мають швиденько збігтися назад у Вестмінстер і далі обговорювати Брекзит.

Щойно баронеса добралася до фіналу, проголосивши Джонсона порушником закону, інтернет вибухнув твітергазмом захвату. «Шок! Позицію Джонсона підважено», — сказав ко-респондент *BBC*. На конференції Лейбористської партії, що проходила саме в той час, лідер опозиції Джереми Корбін перервав промову, щоб повідомити однопартійцям новину, а ті привітали її бурхливими оплесками.

Минуло ще кілька секунд, і мене завалили закликами подати у відставку: від лейбористів, Шотландської національної партії, лібералів і колег-консерваторів, наприклад, Домініка Гріва³, колишнього Генерального прокурора та члена парламенту з Біконсфілда (передвиборчим гаслом якого було: «Грів за Біконсфілд»). Він закликав мене «переглянути свою позицію», ну а якщо вже зовсім просто, то подати у відставку.

Тож приймаючи душ і одягаючи діловий костюм, я переглядав свою позицію; переглядав її і на терміновій нараді з помічниками в готельному номері, і поки їхав вулицями Нью-Йорка на першу подію візиту — сніданок з американськими інвесторами.

Переглядав свою позицію, милуючись, як перші сонячні промені торкаються верхівок хмарочосів, дивлячись, як відчиняють двері міські забігайлівки, як струмені пари вириваються з вентиляційних решіток у стінах. Я відчував глибинну енергію й оптимізм міста, де колись народився. Так, я переглянув свою позицію і виявив, що загалом не така вона й погана.

Я переконався, що непохитно стою на переконанні (досі його не зрадив), що судді неправі. Баронеса Гейл та її колеги не просто пішли проти порад юридичних консультантів. Вони суперечили позиції лорда головного судді, начальника судових архівів і президента Відділення королівської лави. Навіть якби ми виходили зі складу ЄС 31 жовтня 2019 року, як було заплановано, для обговорень у парламенті залишалося

достатньо часу — якщо, звісно, парламент хотів проводити ці обговорення.

Ясна річ, я поважав усіх представників Верховного суду, але й відчував, що до такого юридичного авантюризму їх штовхнув певний психологічний тиск. Треба розуміти, що 2019 року питання Брекзиту досі ділило країну на два табори, і що далі, то протистояння поглиблювалося. Більшість, яка проголосувала за вихід Британії з ЄС, становила всього 52 % проти 48 відсотків. Різниця невелика, але відчутна, враховуючи розподіл сил у дебатах.

Усі найбільші політичні партії виступали за те, щоб залишатись у складі ЄС. Увесь маховик державної пропаганди працював на ідею продовження членства, і, якщо чесно, більшість представників британського істеблішменту виступали проти виходу з ЄС: більшість читачів *The Times* (за деякими твердженнями, понад 70 %), більшість журналістів *BBC*, більшість університетських викладачів, більшість членів Конфедерації британської промисловості, більшість членів парламенту (і то віддавна), а ще більшість британських правників.

Майже всі вони (ті, хто цікавилися цим питанням) не один десяток років ставилися до мене з помірним, трохи поблажливим презирством. Я був для них ведучим телешоу, скандальним газетним колумністом, горе-ділком, якому вдалося витягти щасливий білет. Вони ніколи й подумати не могли, що я стану прем'єр-міністром і виведу Британію зі складу ЄС.

Тепер же дехто з них мало в істеричі не бився. Мої опоненти в парламенті — з обох партій — заявляли, що бояться «Брекзиту без угоди» — економічного лиха, у випадку якого Британія просто різко випала б із правової системи ЄС. Пророкували, що в такому разі почнеться паніка на фондовому ринку, виникне нестача ліків, літаки не коритимуться своїм автопілотам і станеться ще багато всяких катастроф.